

STYRDOKUMENT I BOTKYRKA KOMMUN

Riktlinjer för handläggning enligt socialtjänstlagen

Vård- och omsorgsnämnden 2025-07-01

Strategi
Program
Plan
Policy
Riktlinjer
Regler

Diarienummer: VON/2022:00276

Dokumentet är beslutat av: Vård- och omsorgsnämnden

Dokumentet beslutades den: den 13 december 2022

Dokumentet gäller för: Vård- och omsorgsnämnden

Dokumentet gäller till den: Tills vidare

**BOTKYRKA
KOMMUN**

Dokumentet ersätter: Riktlinjer för handläggning enligt socialtjänstlagen, VON 2023:00137

Dokumentansvarig är: Kvalitetschef

För revidering av dokumentet ansvarar: Central förvaltning, Kvalitet och utredning

För uppföljning av dokumentet ansvarar: Central förvaltning, Kvalitet och utredning

Innehåll

Inledning	6
Syfte	6
Samtycke.....	6
1. God man och förvaltare	7
1.1 Nämndens anmälningsskyldighet	8
2. Handläggning av ärenden	8
2.1 Information till den enskilde.....	8
2.1.1 Finskt förvaltningsområde	8
2.2 Behovsprövning	9
2.3 Beslutsmotivering	9
2.3 Beslut	9
2.4 KommunikERING	10
2.5 Överklagan.....	10
2.6 Beslut om avgift.....	11
2.7 Beställning till utföraren	11
2.8 Verkställighet.....	11
2.8.1 Genomförandeplan.....	12
2.9 Uppföljning.....	12
2.10 Samordnad individuell plan	12
2.11 Insatser som inte ingår i skäliga levnadsförhållanden	13
2.11.1 Husdjur.....	13
3. Stöd och hjälp för den som bor i ordinärt boende.....	13
3.1 Hemtjänst.....	13
3.1.2 Insatser utan individuell behovsprövning	14
3.1.3 Hushållsgemenskap	14
3.2 Barnperspektiv	15
3.3 Våld i nära relation	15
3.4 Ökade valmöjligheter inom hemtjänsten	15
3.4.1 Att informera den enskilde om möjligheten att välja utförare.....	16

3.5 Muntlig beställning av hemtjänst.....	16
3.6 Stöd och hjälp av hemtjänst.....	16
3.6.1 Att städa bostaden.....	16
3.6.2 Fönsterputs.....	17
3.6.3 Tillsynsstädning.....	17
3.6.4 Att tvätta	17
3.6.5 Bäddning och byte av sängkläder	17
3.6.6 Soppantering	17
3.6.7 Att skaffa varor och tjänster.....	18
3.6.8 Ärenden.....	18
3.6.9 Kommunikation	18
3.6.10 Att bereda måltider	18
3.6.11 Matlåda och leverans av matlåda.....	19
3.7 Personlig vård	19
3.7.1 Att tvätta sig/utföra kroppsvård	19
3.7.2 Att sköta toalettbehov	19
3.7.3 Att klä sig.....	20
3.7.5 Tillsynsbesök	20
3.7.7 Trygghetslarm.....	20
3.7.8 Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv.....	20
3.7.9 Promenad	21
3.7.10 Ledsagning.....	21
3.7.11 Ledsagarservice	21
3.8 Egenvård eller hälso- och sjukvårdsinsatser.....	21
3.9 Dagverksamhet	22
3.10 Personer med psykiska funktionsnedsättningar och/eller missbruksproblem.....	22
3.10.1 Boendestöd.....	22
4. Stöd till anhöriga.....	23
4.1 Avlastning.....	23
4.1.1 Avlösning i hemmet.....	24
5. Hemvårdsbidrag.....	24

6. Särskild boendeform	25
6.1 Korttidsplats	25
6.2 Vård- och omsorgsboende	26
6.3 Vård- och omsorgsboende för personer med demenssjukdom	27
6.4 Servicehus	27
6.5 Behov av annan bostad	28
6.6 Parboendegaranti	28
7. Kommunens yttersta ansvar och ansvarsfördelning mellan folkbokföringskommun, bosättningskommun och vistelsekommun	29
7.1. Kommunens yttersta ansvar	29
7.2 Ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och.....	29
vistelsekommun	29
7.3 Bosättningskommun	29
7.4 Folkbokföringskommun.....	29
7.5 Vistelsekommun	30
7.6 Hemtjänst under tillfällig vistelse i annan kommun	30
7.7 Ansökan om boende eller andra insatser i annan kommun	30
8. Personer som är bosatta i annat land.....	31
8.1 Ansökan om särskilt boende från person boende i Norden	31
8.2 Svenska medborgare bosatta utomlands	31
8.3 Utländska medborgare med permanent uppehållstillstånd	31
8.4 EU/EES-medborgare	32
8.5 Personer som inte är EU-medborgare	33
8.6 Särskilt boende för finska krigsinvalider	33
9. Underrättelseskyldighet vid felaktiga uppgifter i folkbokföringen	33
9.1 Underrättelseskyldigheten är sekretessbrytande.....	34
9.2 Låg tröskel för underrättelseskyldighet	35
9.3 Ingen underrättelse om särskilda skäl talar emot det.....	35
9.4 Underrätta Skatteverket	35

Inledning

Riktlinjer för handläggning enligt socialtjänstlagen (SoL) är en vägledning inför beslut. De är tolkningar av lagtexter, författningar, domar och utlåtanden från Socialstyrelsen eller Justitieombudsmannen. Riktlinjerna utgör ingen ram för vad den enskilde kan ansöka om utan ska vara en vägledning inför beslut kring en given fråga.

Syfte

Riktlinjernas syfte är att säkerställa rättssäkerhet och lika behandling när det gäller bedömning och tillgång till de insatser som ska erbjudas från kommunen. De ska också ge handläggaren stöd och vägledning i arbetet med de individuella behovsbedömningar som alltid ska göras.

Riktlinjerna innehåller en beskrivning av de insatser som finns inom vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde men ska inte begränsa den enskilde från att få sin ansökan prövad utifrån behoven. Det är inte möjligt att avslå en ansökan om bistånd enligt socialtjänstlagen med motiveringen att kommunen inte erbjuder en viss sökt insats.

Riktlinjerna har även syftet att ge medborgare och förtroendevalda insyn i handlägningsprocessen och aktuell lagstiftning

Samtycke

I Botkyrka kommun är det viktigt att medborgarna känner sig trygga i sina egna hem. För personer som behöver finns möjligheter att få hjälp och stöd i hemmet. De flesta insatser för personliga behov är behovsprövade och avgiftsbelagda. Behoven prövas individuellt utifrån den sökandes förutsättningar att klara sin vardag och grundar sig på beslut utifrån gällande lagstiftning.

Vård- och omsorgsnämndens verksamhet ska bygga på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. De insatser för personliga behov som beviljas ska tillförsäkra den enskilde skäliga levnadsförhållanden. Alla insatser bygger på frivillighet och den enskilde kan välja att tacka ja eller nej till insatsen samt överklaga om hen inte är nöjd med beslutet. Ingen ska påtvingas sociala tjänster som hen själv inte vill ha eller inte tror på. Däremot står detta inte i konflikt med att försöka motivera den enskilde att ta emot ett visst stöd.

I praktiken innebär det ovanstående att den enskilde behöver ge sitt samtycke till de erbjudanden och insatser om vård och omsorg som ges samt till att en specifik åtgärd utförs. Den enskildes självbestämmanderätt och integritet ska vara vägledande, så långt det är möjligt, både vid införandet och vid utförandet

av insatser (både i myndighets- och i utförardelen). Lagstiftningen förutsätter alltså att den enskilde själv vill ta emot en insats samt har förmågan att själv ta initiativ, vara delaktig eller på annat sätt utöva sitt självbestämmande.

Läs mer om detta i *Riktlinje för samtycke*.

Att all vård och omsorg ska ges efter samtycke från den enskilde gäller också när välfärdsteknik är en del av insatsen. När någon motsätter sig användning av digitala lösningar ska det respekteras¹.

1. God man och förvaltare

Bestämmelserna om god man och förvaltare regleras i 11 kapitlet föräldrabalken (FB). När en person på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller ha omsorg om sin person kan det finnas behov av en god man. Om den enskilde på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande är ur stånd att vårda sig eller sin egendom kan en förvaltare förordnas.

Det är tingsrätten som beslutar om den enskilde ska ha en god man och vad som ska ingå i godmansuppdraget. Den enskilde måste samtycka till beslut om godmanskap. Om det inte är möjligt att inhämta ett samtycke från den enskilde ska behovet styrkas, exempelvis genom ett läkarintyg.

Den som har en god man besitter hela sin rättsliga handlingsförmåga. Det innebär att den gode mannen måste ha den enskildes samtycke till samtliga åtgärder. Däremot krävs dock inte den enskildes samtycke för de rättshandlingar som avser den dagliga hushållningen, exempelvis inköp av livsmedel och kläder, betalning av hyra och så vidare.

I uppdraget som förvaltare ingår samma uppgifter som för god man, det vill säga att bevaka den enskildes rätt, förvalta egendom och ha omsorg för person. Det är tingsrätten som beslutar om den enskilde ska förordnas en förvaltare samt vad som ska ingå i uppdraget.

Förvaltaren har, till skillnad från god man, inom ramen för sitt uppdrag ensamt förfogande över den enskildes egendom och företräder ensam den enskilde i alla angelägenheter som omfattas av uppdraget. Det innebär att förvaltaren inte behöver inhämta samtycke från den enskilde. Förvaltaren är behörig att ensam ingå avtal eller andra rättshandlingar för den enskildes räkning, under förutsättning att detta ryms i förvaltarens uppdrag. Däremot kan förvaltaren

¹ (SOU 2020:14 *Framtidens teknik i omsorgens tjänst*, sid 143-147 samt 2 kapitlet 6 § 2 st. regeringsformen)

lämna sitt samtycke till att den enskilde själv får företa rättshandlingar i angelägenheter som omfattas av uppdraget. Läs mer om detta samt även om ombud, biträde, anhöriga som företrädare, fullmakt, framtidsfullmakt, i *Riktlinje om företrädare och fullmakt*.

1.1 Nämndens anmälningsskyldighet

Om handläggaren anser att den enskilde kan vara i behov av en god man eller förvaltare, alternativt att någon inte längre behöver ha en förvaltare, är handläggaren skyldig att anmäla detta till överförmyndarnämnden.

2. Handläggning av ärenden

2.1 Information till den enskilde

Alla myndigheter har en informationsskyldighet och informationen ska lämnas på ett sådant sätt att den enskilde kan förstå och ta den till sig. Handläggaren ska ge information om kommunens omsorg, till exempel behovsprövade insatser för personliga behov i form av hemtjänst, trygghetslarm, dagverksamhet samt vård- och omsorgsboende. Handläggaren ska även informera den enskilde om avgifter inom vård och omsorg för de insatser som beviljas.

Handläggaren ska kunna ge information om och hjälpa till i kontakten med ansvarig förvaltning/myndighet rörande service och insatser som inte är individuellt behovsprövade och som kan vara till hjälp för den enskilde. Exempel på detta kan vara finskt förvaltningsområde (se *2.1.1 finskt förvaltningsområde*), Botkyrkafixaren, kommunens öppna mötesplatser, insatser till stöd för anhöriga och frivilligorganisationer. Annat som kan vara aktuellt att informera den enskilde om är färdtjänst och bostadsanpassning.

I kontakten med en person som inte kan det svenska språket eller har en syn-, hörsel- eller talskada ska handläggaren vid behov anlita tolk. Handläggaren ska försäkra sig om att den enskildes uppgifter och synpunkter kommer fram och att den enskilde kan tillgodogöra sig den information som ges.

2.1.1 Finskt förvaltningsområde

Botkyrka kommun tar särskild hänsyn till personer med finsk härkomst eftersom kommunen är ett finskt förvaltningsområde. Det innebär att finstalande personer har rätt att använda finska både muntligt och skriftligt vid till exempel kontakt med myndigheter. Saknar den enskilde ett juridiskt biträde kan hen kräva att få en skriftlig översättning av beslut och beslutsmotivering på finska i sitt ärende.

2.2 Behovsprövning

Paragrafen om insatser för personliga behov, 11 kap 1 § socialtjänstlagen (Sol), är utformad som en rättighet för den enskilde. Den som uppfyller kriterierna i paragrafen har rätt till insatser för att tillgodose sina personliga behov.

Dessa kriterier är:

- den enskilde ska ha behov av den sökta insatsen
- behovet kan inte tillgodoses på annat sätt
- biståndet behövs för att den enskilde ska tillförsäkras skäliga levnadsförhållanden.

Insatser för personliga behov är en bred kategori av stöd, omsorg och vård som den enskilde kan ha behov av i den dagliga livsföringen för att tillförsäkras skäliga levnadsförhållanden. Levnadsförhållanden syftar sådana förhållanden som är viktiga för den enskildes sammantagna livssituation. Vid bedömning av vilken insats som kan komma i fråga ska olika omständigheter vägas samman, den önskade insatsens lämplighet, kostnaderna för den önskade insatsen i jämförelse med andra insatser, den enskildes önskemål samt om insatsen är i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet.

En individuell bedömning måste göras i varje enskilt fall med utgångspunkt att utveckla den sökandes egna resurser och stärka den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv. Den enskilde har alltid i första hand ett eget ansvar för sin livssituation.

2.3 Beslutsmotivering

De skäl som ligger till grund för ett myndighetsbeslut kallas för beslutsmotivering. Motiveringsskyldigheten gäller alla beslut under handläggningen som har faktiska verkningar för den enskilde.

Motiveringsskyldigheten innebär att skäl som har lagts till grund för beslutet måste anges. Skälen måste presenteras på ett sådant sätt att de blir begripliga för den enskilde och språket måste vara enkelt, korrekt och anpassat för mottagaren.

2.3 Beslut

Ett beslut ska vara tydligt och det ska framgå vad den enskilde ansökt om, vad som har beviljats och vad som har avslagits. Beslutet ska som huvudregel vara tidsbegränsat. Tidsbegränsningen ska göras utifrån hur lång tid som kan bedömas i det enskilda fallet. Detta gäller inte beslut om särskilt boende i form av vård- och omsorgsboende och servicehus då dessa beslut gäller tills vidare.

I beslutet ska det framgå på vilka grunder beslut kan omprövas, ett så kallat omprövningsförbehåll. Beslutet ska vara skriftligt och undertecknat. Beslut samt utredning ska skickas hem till den enskilde tillsammans med information om hur beslutet kan överklagas.

2.4 Kommunikering

Innan beslut fattas i ett ärende ska den enskilde ges möjlighet att yttra sig över innehållet som ligger till grund för bedömningen och beslutet. Orsaken till detta är att säkerställa att handläggaren har uppfattat situationen och behovet rätt och att utredningsmaterialet innehåller korrekta och fullständiga uppgifter.

Huvudregeln på Myndighet är att kommunikering, även vid bifall, sker skriftligt, men mindre omfattande utredningar, eller ärenden där ett särskilt skyndsamt beslut är nödvändigt kan kommuniceras muntligt. I de fallen det finns ombud (god man/förvaltare) ska kommunikering ske även med dem. Att kommunikering har skett, när och på vilket sätt, ska alltid dokumenteras i myndighetsjournalen. Beslut och utredning ska alltid sändas hem till den enskilde.

2.5 Överklagan

Ett överklagande av ett beslut ska vara skriftligt och måste ha inkommit till nämnden inom tre veckor från det att den enskilde tog del av beslutet. I överklagandet ska den som överklagar ange personnummer, postadress, telefonnummer, e-postadress och förhållanden i övrigt som är av betydelse för delgivning. Om den enskildes talan förs av en ställföreträdare, ska motsvarande uppgifter lämnas även om ställföreträdaren. Har den enskilde ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.

I överklagan ska det anges vilket beslut som överklagas och på vilket sätt den enskilde vill att beslutet ska ändras. Myndigheten prövar om överklagandet har kommit in i rätt tid. Om överklagan kommer in för sent ska den avvisas genom beslut². Ett överklagande ska dock inte avvisas om³:

1. förseningen beror på att Myndigheten inte har lämnat en korrekt underrättelse om hur man överklagar, eller
2. överklagandet har kommit in till överinstansen inom överklagandetiden.

Om överklagan inkommit i rätt tid ska den tjänsteperson som har delegation i ärendet ta ställning till om det finns skäl att ompröva beslutet. Om överklagandet inte avvisas ska överklagandet och övriga handlingar i ärendet

² Enligt 6b§ Förvaltningsprocesslagen

³ Enligt 45 § Förvaltningslagen

skyndsamt överlämnas till överinstansen. Om Myndighet ändrar ett beslut som har överklagats, ska även det nya beslutet överlämnas till överinstansen. Överklagandet ska anses omfatta det nya beslutet⁴. Överinstansen prövar frågor om en överklagan ska avvisas på någon annan grund än att det har kommit in för sent⁵. Överklagan sänds alltid vidare till Förvaltningsrätten i Stockholm oavsett om beslutet ändras eller inte. Överklagan, yttrande och övriga handlingar ska sändas skyndsamt (inom fem arbetsdagar).

2.6 Beslut om avgift

När den enskilde får insatser i form av hemtjänst, trygghetslarm, dagverksamhet eller särskilt boende utreds och fastställs beslut om avgift enligt 32 kapitlet SoL⁶.

2.7 Beställning till utföraren

När den enskilde fått ett beslut och det är klart vilken utförare som ska hjälpa den enskilde, kontaktar handläggaren utföraren genom att skicka en beställning. Detta ska göras i så god tid att utföraren har möjlighet att planera och verkställa beslutet. Beställning till verksamheter inom egen regi och externa hemtjänstutförare skickas via verksamhetssystemet. Beställningen ska innehålla:

- vem som är beviljad insatserna
- vilka insatser som är beviljade
- i vilken omfattning insatserna är beviljade
- varför insatserna beviljats
- mål med insatserna
- vem som fattat beslutet
- under vilken tid som insatserna beviljats.

Läs mer om detta i *Riktlinjer om social dokumentation*.

2.8 Verkställighet

Ett beslut om insatser för personliga behov enligt 11 kapitlet 1 § SoL och avgifter enligt 32 kapitlet SoL ska verkställas omedelbart. Finns det skäl att inte verkställa som planerat ska detta dokumenteras. Genomförandet av beviljade insatser ska anpassas till den enskildes aktuella förutsättningar och

⁴ Enligt 46 § Förvaltningslagen

⁵ Enligt 47 § Förvaltningslagen

⁶ Se *Riktlinjer för avgifter inom vård och omsorg*.

behov samt med inriktning att den enskilde ska få leva ett värdigt liv och känna välbefinnande.

2.8.1 Genomförandeplan

Tillsammans med den enskilde och/eller dennes företrädare ska utföraren omsätta uppdragen i en genomförandeplan. En genomförandeplan ska bygga på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Den enskilde ska ges möjlighet till inflytande och få vara delaktig i upprättandet av genomförandeplanen.

Genomförandeplanen ska innehålla:

- vilket eller vilka mål som gäller för insatsen
- om insatsen innehåller en eller flera aktiviteter hos utföraren
- vilket eller vilka mål som gäller för varje aktivitet
- vem hos utföraren som ansvarar för genomförandet av varje aktivitet
- när och hur olika aktiviteter ska genomföras
- hur utföraren ska samverka med handläggaren, andra utförare eller andra huvudmän, exempelvis hälso- och sjukvård. Observera att samtycke noteras i verksamhetssystemet, inte i genomförandeplanen
- när och hur insatsen som helhet eller olika aktiviteter som ingår i insatsen ska följas upp
- om och hur brukaren har deltagit i planeringen och i så fall vilken hänsyn som har tagits till hens synpunkter och önskemål
- vilka andra personer som har deltagit i arbetet med att upprätta genomförandeplanen
- när planen har fastställts
- när och hur planen ska följas upp.

Genomförandeplanen ska vara upprättad inom en månad från det att insatsen verkställts. En ny genomförandeplan ska upprättas vid förändringar som är mer bestående än 14 dagar (större som mindre). Läs mer om detta i *Riktlinjer om social dokumentation*.

2.9 Uppföljning

Vård- och omsorgsnämnden har ansvar att följa upp att beviljade insatser utförs och att de tillgodoser den enskildes behov. När ett beslut är tidsbegränsat ska handläggaren genomföra uppföljningen i god tid innan beslutet löper ut.

2.10 Samordnad individuell plan

Samordnad individuell plan (SIP) ska upprättas tillsammans med den enskilde om insatser från både kommun och hälso- och sjukvård behöver samordnas för

att alla ska arbeta mot samma mål. En förutsättning för SIP är att kommunen eller regionen bedömer att planen behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda och att den enskilde själv samtycker till planen. Planen ska tydliggöra vem som gör vad och när⁷.

2.11 Insatser som inte ingår i skäligen levnadsförhållanden

Nedan finns exempel på insatser som inte ingår inom ramen för så kallade skäligen levnadsförhållanden:

- snöskottning
- sanering av hela eller delar av bostad
- storstädning av bostad samt balkong, altan och förråd
- fastighetsskötsel
- vedhuggning
- hantering av latrin

I dessa fall hänvisas den enskilde till samhällets och tjänstemarknadens utbud.

2.11.1 Husdjur

Socialtjänstlagen innebär endast rätt till insatser för personliga behov för att den enskilde ska tillförsäkras skäligen levnadsförhållanden. Det innebär att den enskildes livsval i vissa fall inte omfattas av rätt till insatser. Endast i mycket sällsynta fall kan husdjur anses nödvändiga för den enskildes livsföring och då ge rätt till insats. Utgångspunkten för den som bor hemma med husdjur är att ägaren har det fulla ansvaret för sitt djur. Det innebär hjälp med exempelvis rastning av hundar, tömning av kattlådor och utfodring av djur som syftar till att tillgodose behoven hos husdjuret inte beviljas.

3. Stöd och hjälp för den som bor i ordinärt boende

3.1 Hemtjänst

En väl fungerande hemtjänst underlättar för den enskilde i den dagliga livsföringen och är grunden för att brukare ska kunna bo kvar i sin bostad. Alla som har hemtjänst ska känna sig trygga med den vård och omsorg som de får i hemmet. Hemtjänst kan ge stöd inom flera livsområden, exempelvis hemliv, personlig vård och samhällsgemenskap.

⁷ 10 kapitlet 8,9 §§ § SoL samt 3 f § hälso- och sjukvårdslagen.

Med hemliv menas stöd vid hemmets skötsel, exempelvis att utföra hushållsarbete såsom att städa och att tvätta, att bereda måltider samt att införskaffa varor och tjänster.

Med personlig vård menas de personliga insatser som behövs för att tillfredsställa fysiska, psykiska, sociala eller kulturella behov. Det kan handla om att tvätta sig, att klä sig, att sköta toalettbehov, att äta samt att utföra kroppsvård.

Med samhällsgemenskap menas de aktiviteter och handlingar som krävs för att kunna engagera sig och delta i ett organiserat socialt och medborgerligt liv. Insatser kan beviljas för att till exempel gå på dagverksamhet eller få ledsagning till exempelvis fritidsaktivitet, frisör eller liknande.

Trygghetslarm och tillsyn kan beviljas som ett led i att skapa trygga förutsättningar för den enskilde att kunna bo kvar hemma.

3.1.2 Insatser utan individuell behovsprövning

Enligt 11 kapitlet 5 § SoL får kommunen erbjuda insatser för personliga behov utan individuell behovsprövning. I Botkyrka har personer som är 75 år eller äldre rätt till upp till sex timmars serviceinsatser i hemmet i månaden utan individuell behovsprövning. Serviceinsatser i hemmet innebär städ av bostad, tvätt, renbäddning av säng, hjälp med inköp och ärenden samt trygghetslarm⁸. Vid insatser utan individuell behovsprövning ska ingen myndighetsutövning ske. Den enskilde inkommer med en bokning om vilka insatser utan individuell behovsprövning hen önskar ta del av. Den enskilde får ett skriftligt besked hemskickat och handläggaren administrerar bokningen i verksamhetssystemet.

När den enskilde mottar hemtjänst utan individuell behovsprövning bestämmer hen, tillsammans med utföraren, hur insatserna ska utföras. Den enskilde ska få information av handläggaren om rätten att ansöka om insatsen med individuell behovsprövning enligt 11 kapitlet 1 § SoL, vilket innebär att en utredning av den enskildes behov görs.

3.1.3 Hushållsgemenskap

I bedömningen av behovet av stöd och hjälp med hemmets skötsel ska hushållsgemenskap vägas in. Det innebär att det för sammanboende finns ett gemensamt ansvar att sköta hemmet. Vid en ansökan ska utredning inledas och hänsyn tas till samtliga vuxna personer som delar hushåll. Insatser som rymms

⁸ Insatserna sker med samma frekvens och omfattning som vid individuell behovsprövning, till motsvarande avgift.

inom hushållsgemenskapen får bara beviljas om samtliga vuxna som delar hushåll bedöms ha behov.

De insatser som inryms i hushållsgemenskapen är att utföra hushållsarbete såsom att städa och att tvätta, att bereda måltider samt att införskaffa varor och tjänster. Det föreligger dock alltid en individuell bedömning där hänsyn tas till hemmavarande barn, den enskildes egna ytor/rum eller stödbehov när den sammanboende inte vistas i hemmet. Sammanlevande makar och sambors betalar varsin avgift för dessa hemtjänstinsatser som kommer båda till del i deras gemensamma hushåll. Personlig omvårdnad ingår inte inom ramen för hushållsgemenskap.

3.2 Barnperspektiv

Om det finns barn i den enskildes hushåll ska detta alltid tas hänsyn till. Med barn avses alla som är under 18 år. I vissa fall, särskilt om barnen är små, kan barnperspektivet innebära att omfattningen av insatser eller utförandet av insatserna delvis bestäms utifrån beaktande av barnets bästa.

Alla medarbetare inom socialtjänsten är skyldiga att utan dröjsmål anmäla om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa⁹. Anmälan lämnas till den enhet inom socialtjänstens verksamhet som utreder barnets behov.

3.3 Våld i nära relation

Äldre och personer med funktionsnedsättning som utsätts för hot och våld ska särskilt uppmärksammas utifrån den situation de befinner sig i. Socialtjänsten har också ett särskilt ansvar enligt 13 kapitlet 1 § SoL när det gäller brottsofferstöd, både till den som utsätts för brott och hens närstående. I Botkyrka kommun är det socialnämnden som har huvudansvaret för stöd och insatser samt samordningen av frågor kring våld i nära relationer. I de fall en person behöver insatser på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning och samtidigt insatser på grund av utsatthet för hot eller våld, ska samverkan ske mellan de båda nämnderna. Det är viktigt att handläggaren har kunskap om våld i nära relationer för att kunna upptäcka behov och vägleda utsatta personer till rätt stöd och hjälp.

3.4 Ökade valmöjligheter inom hemtjänsten

Medborgare i Botkyrka har en ökad möjlighet att välja utförare av hemtjänst och trygghetslarm. Den enskilde kan välja mellan kommunens hemtjänst och hemtjänst i privat regi som kommunen har avtal med. Varje utförare har ett begränsat utrymme. Det betyder att den enskilde kanske inte får den utförare

⁹19 kapitlet 1 § SoL

hen valt på en gång utan kan då stå i kö. Under tiden får den enskilde stöd från den utförare som har ledigt utrymme.

Hemtjänst och trygghetslarm nattetid (klockan 23.00-06.59) ingår inte i valmöjligheterna utan utförs endast av kommunens egen nattverksamhet.

3.4.1 Att informera den enskilde om möjligheten att välja utförare

Vid beslut om hemtjänst och trygghetslarm har den enskilde möjlighet att välja en utförare. Handläggaren ska hjälpa till vid valet och ge en så utförlig information att den enskilde kan välja. Informationen ska lämnas neutralt och utifrån den enskildes behov av information.

För att kunna hjälpa den enskilde med att välja utförare bör handläggaren ta reda på vad det är som personen värdesätter. Den enskildes livssituation, önskemål och behov av stöd och hjälp bör också ligga till grund för den information som handläggaren ska ge den enskilde om tänkbara utförare. Handläggaren ska också hjälpa den enskilde med att byta utförare när så önskas.

Om den enskilde inte kan eller vill välja utförare tilldelas den enskilde den utförare som har störst utrymme. Detta gäller även vid akuta insatser, det vill säga insatser som behöver påbörjas omgående innan den enskilde hunnit välja utförare. I dessa fall ska dock handläggaren se till att den enskilde ges möjlighet att välja utförare av hemtjänst när situationen inte längre är akut.

3.5 Muntlig beställning av hemtjänst

Om ett akut behov av insatser uppkommer kan handläggaren i särskilda fall förmedla beställningen av insatser via telefon till utföraren och det ska då verkställas skyndsamt. I fall som dessa är det av största vikt att handläggaren försäkras sig om att utföraren har uppfattat uppdraget. Handläggaren ska sedan skicka en aktuell beställning omgående, senast tre vardagar efter samtal.

3.6 Stöd och hjälp av hemtjänst

Nedan beskrivs de vanligast förekommande hemtjänstinsatserna och vad som kan ingå i dem. En individuell behovsbedömning görs alltid och en insats kan beviljas för ett helt moment eller en del av ett moment.

3.6.1 Att städa bostaden

Den som av olika skäl inte längre klarar av hemmets skötsel såsom att städa och/eller att putsa fönster ska kunna få hjälp med det om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Hjälp med städning och/eller fönsterputs för ensamboende beviljas normalt för bostad om två rum och kök samt hygienutrymme. För makar, registrerade partners och sammanboende kan ytterligare ett rum ingå även om de har ett gemensamt sovrum.

I Botkyrka kommun är det skäligt att få sin bostad städad en gång var tredje vecka. Vid särskilda skäl, till exempel allergi, kan det vara skäligt att få hjälp med städning oftare. I beslut om städning ingår fönsterputs en gång om året. Se även 3.1.3 *Hushållsgemenskap*.

3.6.2 Fönsterputs

Hemtjänst omfattar även hjälp med att putsa fönster. Skäligt är att få fönster putsade en gång per år. Ensamboende beviljas fönsterputsning av två rum och kök och sammanboende av tre rum och kök.

3.6.3 Tillsynsstädning

För den som av särskilda skäl bedöms vara i behov av ytterligare städinsatser kan tillsynsstädning komma i fråga. Det kan röra sig om till exempel extra rengöring av hygienutrymmen.

3.6.4 Att tvätta

Den som inte längre klarar av att sköta sin tvätt kan få hjälp med det om inte behovet kan tillgodoses på annat sätt. Hjälp med tvätt kan beviljas om det finns tillgång till tvättmaskin i bostaden eller tvättstuga i anslutning till fastigheten. Om tillgång till tvättmaskin eller tvättstuga saknas ska personalen vara behjälplig med att skicka tvätten till tvättinrättning. Den enskilde står själv för dessa kostnader. Se även 3.1.3 *Hushållsgemenskap*.

I Botkyrka kommun är utgångspunkten att det är skäligt att få hjälp med tvätt en gång varannan vecka. Vid särskilda skäl, till exempel inkontinens, kan det vara nödvändigt att få hjälp med tvätt oftare. I tvätt kan det även ingå hjälp med att bädda rent i säng för den som inte kan utföra det på egen hand.

3.6.5 Bäddning och byte av sängkläder

Den som inte längre klarar av att bädda eller byta sängkläder kan få hjälp med det om inte behovet kan tillgodoses på annat sätt. Bäddning av säng kan beviljas dagligen utifrån behov. Utgångspunkten är att det är skäligt att få hjälp med byte av sängkläder varannan vecka. Vid särskilda skäl kan det vara nödvändigt att bädda rent oftare.

3.6.6 Sophantering

Den som inte själv klarar av att källsortera sina hushållssopor ska kunna få hjälp med det om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Hantering av hushållssopor ingår inom ramen för andra beviljade insatser men kan även beviljas separat utifrån behov. Källsortering av förpackningar ingår inom ramen för hjälp med städning men kan även beviljas separat och bedöms skäligt att få utfört var tredje vecka.

3.6.7 Att skaffa varor och tjänster

Den som inte längre klarar av att själv införskaffa varor och tjänster, exempelvis inköp av dagligvaror, ska kunna få hjälp med det om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Om inte särskilda skäl föreligger är det skäligt att inköp av dagligvaror beviljas en gång per vecka. Inköpen görs genom att matvaror beställs på internet eller handlas i närmaste livsmedelsbutik med fullgott sortiment. Hjälp med andra inköp än dagligvaror beviljas efter individuella behov. Inköp med personal kan beviljas om det stärker brukarens möjlighet till ett självständigare liv. Se även 3.1.3 *Hushållsgemenskap*.

3.6.8 Ärenden

Om den enskilde varken själv eller tillsammans med personal kan utföra nödvändiga ärenden, kan hemtjänst i vissa fall beviljas för ändamålet. Hemtjänst kan till exempel utföra apoteksärenden och posta eller hämta brev. I beslutet ska det framgå vilken typ av ärende som beviljats.

Om det inte är möjligt för den enskilde att själv eller tillsammans med personal klara av sina ekonomiska göromål bör en ställföreträdare med fullmakt eller god man initieras (se 1 *God man och förvaltare*). I avvaktan på att god man tillsätts får utföraren i nödfall tillfälligt hjälpa brukaren med ekonomiska göromål för att hen inte ska hamna i en svår ekonomisk situation. Ansvar för sådana insatser ligger på verksamhetsansvarig chef för utföraren som ska ha rutiner för sparade kvitton och ordnad dokumentation för insatser av denna typ. De pengar som hanteras ska i möjligaste mån begränsas och så få personer som möjligt ska ha tillgång till brukarens privata medel.

3.6.9 Kommunikation

Den enskilde kan beviljas hjälp vid telefonsamtal, att tillsammans med personal gå igenom post samt att beställa färdtjänst etcetera, om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

3.6.10 Att bereda måltider

Den som inte själv kan laga sin mat, eller kan få behovet tillgodosett på annat sätt, ska få hjälp med beredning av måltider. Beredning av måltider innefattar uppvärmning av färdiglagad mat, enklare tillagning av mat, alternativt enstaka storkök i veckan. Behovet av annan hjälp i samband med måltider kan också ingå i bedömningen. Se även 3.1.3 *Hushållsgemenskap*.

3.6.11 Matlåda och leverans av matlåda

Den som inte själv kan laga sin mat, få behovet tillgodosett genom hjälp med beredning av måltider eller på annat sätt, kan bli beviljad matlåda och leverans av matlåda.

Matlådor medför ofta en merkostnad vilket kan påverka den sökandes minimibelopp. Detta innebär att den sökande kan ha rätt till ett individuellt tillägg (se *Riktlinjer för avgifter inom vård och omsorg*).

3.7 Personlig vård

Med personlig vård menas personliga insatser som behövs för att tillgodose den sökandes fysiska, psykiska, sociala och kulturella behov. Det kan handla om att tvätta sig, att klä sig, att sköta toalettbehov, att äta samt att utföra kroppsvård. Det är viktigt att den enskilde får möjlighet att göra det som hen klarar för att bevara sina förmågor. Handläggaren bedömer vad den enskilde behöver hjälp med.

Personlig vård kan också gälla vissa hälso- och sjukvårdsinsatser som kan jämföras med egenvård. Se avsnitt om egenvård eller hälso- och sjukvårdsinsatser.

Insatser för stöd vid personlig vård beviljas den som inte själv klarar av att utföra dessa utan stöd eller hjälp av annan person. Alla insatser ska utformas i samråd med den enskilde och det är viktigt att ta hänsyn till den sökandes egna förutsättningar och önskemål.

Nedan beskrivs de vanligast förekommande insatserna och vad som kan ingå i dem. En individuell behovsbedömning görs alltid och en insats kan beviljas för ett helt moment eller en del av ett moment.

3.7.1 Att tvätta sig/utföra kroppsvård

Den sökande kan beviljas hjälp med att sköta sin hygien. Det kan exempelvis innefatta hjälp att tvätta övre och nedre delen av kroppen, borsta tänderna, raka sig och att kamma sig.

Hjälp med dusch kan exempelvis innebära hjälp med att tvätta de delar av kroppen den sökande inte klarar på egen hand, att tvätta håret, torka kropp och hår samt att smörja sig efteråt.

3.7.2 Att sköta toalettbehov

Finns det behov av hjälp i samband med toalettbesök kan det även ingå hjälp med att ta sig till toaletten, hjälp med själva toalettbesöket, hjälp med att ta av

och på kläder i samband med toalettbesök eller vid byte av inkontinenshjälpmedel. Insatsen omfattar även hjälp med att tvätta händer och vid behov hjälp med att sköta nedre hygien.

3.7.3 Att klä sig

Hjälp med att klä sig innebär både hjälp med att klä av och på sig, ta av och på skor samt vid behov hjälp att välja klädsel. Det behöver inte innebära hjälp med alla kläder utan även stöd vid av- och påklädning av enstaka plagg.

3.7.4 Sällskap vid måltid/att äta

Sällskap vid måltid innebär hjälp med att lägga upp mat på tallrik och eventuellt finfördela den eller ta fram och ställa i ordning hjälpmedel. Det kan också innebära tillsyn, att motivera eller stödja och att hjälpa till med att äta. Finns det behov av att en person sitter med vid måltiden ingår även det.

3.7.5 Tillsynsbesök

Tillsynsbesök innebär ett kortare besök för att höra att allt är som det ska. Tillsynsbesök beviljas i enstaka fall utifrån behov. Om den sökande känner sig otrygg ska i första hand trygghetslarm eller trygghetsringning övervägas.

För den som är beviljad tillsyn på natten sker detta genom en trygghetskamera. Överenskommelse görs mellan brukaren och nattverksamheten vilka/vilket klockslag som kameran ska slås på och av och brukaren får då sin tillsyn. Om behovet inte kan tillgodoses med en trygghetskamera eller om den enskilde inte ger sitt samtycke till digitala lösningar kan tillsynen istället genomföras med fysiska tillsynsbesök.

3.7.7 Trygghetslarm

Trygghetslarm kan beviljas om den sökande känner oro, har ökad fallrisk eller av annan anledning har behov av att tillkalla personal. En förutsättning är att personen har förmåga att hantera larmet och kan tillgodogöra sig de instruktioner som hör till larmhanteringen.

3.7.8 Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv

Alla ska ha en möjlighet att komma ut från sin bostad och vistas ute en stund. Vidare ska alla ha möjlighet att leva ett socialt liv, ha gemenskap med andra, kunna delta i religiösa aktiviteter eller åtnjuta medborgerliga rättigheter såsom att rösta. Det är angeläget att i bedömningen beakta den enskildes behov och önskemål av utevistelse och sociala aktiviteter.

3.7.9 Promenad

Promenader är en viktig motion som på sikt kan motverka ökat vårdbehov. Promenad innebär hjälp av personal vid promenader i närområdet eller bara hjälp att komma ut från bostaden och vistas ute en stund. Hjälp med att klä på och av ytterkläder och/eller motiveras att komma ut ingår i promenad. Den enskilde styr själv över hur hen vill få denna insats utförd. Om det exempelvis är dåligt väder ute kan den enskilde välja att stanna inomhus och få social samvaro istället. I Botkyrka kommun bedöms det vara skäligt med promenad upp till två gånger per vecka.

3.7.10 Ledsagning

Sökande som inte själv kan ta sig till och från läkare, fotvård, frisör, sjukgymnast, behandlingar, delta i kultur- och fritidsaktiviteter, eller på annat sätt delta i samhällsgemenskap kan beviljas hjälp med detta i form av ledsagning om inte behovet kan tillgodoses på annat sätt. Exempel på annat sätt är genom sjukresor eller färdtjänst.

3.7.11 Ledsagarservice

Ledsagarservice kan beviljas till personer med allvarlig synskada oavsett ålder, samt för personer under 65 år med funktionsnedsättning, för de ändamål som beskrivs under "Ledsagning." Ledsagarservice som beviljas på denna grund är avgiftsfri upp till 15 timmar per månad.

3.8 Egenvård eller hälso- och sjukvårdsinsatser

Egenvård är en hälso- och sjukvårdsåtgärd som legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal bedömt att den enskilde själv kan ta ansvar för, och därmed ansöka om insats för. Den enskilde ska själv klara av att ta ansvar för uppgiften men behöver praktisk hjälp av hemtjänstpersonalen att utföra den.

För att handläggaren ska kunna fatta beslut om egenvård måste den enskilde, tillsammans med sin ansökan, bifoga egenvårdsintyget "Planering av egenvård med hjälp" som legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal har fyllt i och undertecknat. Bistånd för hjälp med egenvård kan likställas med omvårdnadsinsatser och utföras av hemtjänstpersonal utan delegering.

Bedömningen av vad som utgör egenvård ska följas upp regelbundet. Uppföljningsansvaret kan bara innehas av hälso- och sjukvårdspersonal. Den enskilde, närstående och personal kan bidra med viktiga observationer.

När gränsen för vad som är hälso- och sjukvård och egenvård är oklar måste den enskildes behandlande legitimerade yrkesutövare, till exempel läkare, distriktsköterska eller sjukgymnast inom hälso- och sjukvården, göra en bedömning av vilka åtgärder som kan anförtros åt den enskilde eller dennes

närstående efter enklare instruktion. De åtgärder som kräver behörig personal, viss sjukvårdsutbildning eller mer omfattande instruktion eller handledd träning betraktas som sjukvård. Ansvar ligger då kvar hos hälso- och sjukvården.

3.9 Dagverksamhet

Dagverksamhet är ett viktigt komplement till hemtjänst. Genom social stimulans och aktivering kan dagverksamheten bryta ensamhet och isolering. Dagverksamheten kan också hjälpa den sökande att bevara psykiska och fysiska funktioner. För den som vårdar en närstående är ofta avlastning i form av dagverksamhet en viktig stödinsats. Kommunen har dagverksamhet både för personer med och utan demensdiagnos.

Dagverksamhet kan beviljas den som på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning bedöms ha behov av regelbunden tillsyn, aktivering och social samvaro. För att beviljas dagverksamhet med inriktning mot demenssjukdom bör en demensdiagnos vara fastställd. I de fall den enskilde ännu inte har fått en demensdiagnos men har uppenbar minnesproblematik, kan i vissa fall dagverksamhet med demensinriktning beviljas tillfälligt i avvaktan på att en diagnos fastställs. Krav är dock att en demensutredning ska ha initierats.

Vid beslut om dagverksamhet ska handläggaren se över eventuella hemtjänstinsatser och tidsberäkning i samband med att beslutet verkställs.

3.10 Personer med psykiska funktionsnedsättningar och/eller missbruksproblem

Det är viktigt att som handläggare kunna göra en individuell bedömning av den enskildes behov för att besluta om de insatser som är mest lämpliga. Alla inser inte själva vad de behöver för stöd och därför kan handläggaren behöva motivera den enskilde att ta emot stöd och hjälp. Vid behov, och med samtycke från den enskilde, ska handläggaren samverka med andra förvaltningar och aktörer.

3.10.1 Boendestöd

Boendestöd kan beviljas till personer under 65 år med en varaktig funktionsnedsättning. Boendestöd är en praktisk och social stödinsats vars syfte är att stärka den enskildes förmåga att hantera sin dagliga tillvaro både i och utanför den egna bostaden. Stödet syftar till att frigöra den enskildes egna resurser. Insatsen innebär att motivera den enskilde till vardagssysslor som att sköta sitt hem, sin mathållning och tvätt samt att komma ut i samhällslivet. Vissa sysslor görs tillsammans med den enskilde. Insatsen kan behöva ges

såväl dagtid som kvällar, veckoslut och helger, beroende på den enskildes behov. Insatsen är avgiftsfri för den enskilde.

4. Stöd till anhöriga

Av 13 kapitlet 8 § SoL framgår att nämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk, äldre eller som stödjer en närstående som har en funktionsnedsättning. Bestämmelsen omfattar socialtjänstens hela verksamhet. Anhörigas insatser är viktiga för en bra omsorg, de anhöriga ska ses som en resurs och deras kunskap ska tas tillvara. Kommunens insatser ska därför i första hand inriktas på att ge stöd och komplettera de insatser som anhöriga gör. Stödet är en förebyggande åtgärd som ska leda till att behålla eller höja livskvaliteten för anhöriga.

Stöd till anhöriga är en angelägenhet för alla yrkesgrupper inom vård- och omsorgsförvaltningen och ska ses som en naturlig del av arbetsuppgifterna. Stödet ska vara individuellt anpassat och utformat i samråd med berörda parter.

Anhöriga, som vill och kan göra insatser på olika sätt under kortare eller längre tid, ska erbjudas olika former av stöd. Det gäller både om den närstående bor i ordinärt boende eller i en särskild boendeform. Med stöd menas olika insatser som syftar till att underlätta anhörigas situation. För den som vårdar närstående i hemmet kan handläggaren vara en viktig kontakt- och stödfunktion.

Utöver information om vilket biståndsbedömt stöd som finns att tillgå ska handläggaren också informera om vilket utbud som finns av andra stödformer som exempelvis anhörigsamordnare och stödgrupper.

4.1 Avlastning

Nedan beskrivs olika insatser som har eller kan ha i syfte att avlasta en anhörig som vårdar eller stödjer en närstående.

Avlastning kan innebära att den enskilde som är i behov av hjälpinsatser vistas på ett särskilt boende för en kortare period, så kallad korttidsplats. För många av dem som vårdar en närstående kan möjligheten till korttidsplats vara en förutsättning för den hjälpbehövande att bo kvar hemma. Avlastningsvistelser, så kallad växelvård, kan planeras så att de återkommer regelbundet. Det kan också förekomma behov av avlastning som inte alltid kan planeras eller förutses. För bedömningskriterier se *5.1 Korttidsplats*.

Dagverksamhet av olika slag kan också fungera som avlastning. Se *3.9 Dagverksamhet*.

Avlastning i form av avlösning innebär insatser från hemtjänsten som gör det möjligt för den som vårdar att under en viss tid av dygnet kunna lämna över vårdansvaret för att själv kunna lämna hemmet en stund. Se 4.1.1 *Avlösning i hemmet*.

Avlastning kan även innebära att den som vårdar en närstående kan få rätt till vissa insatser som ska bidra till att underlätta i hemmet. Till exempel kan den som vårdar ansöka om städning som en form av avlastning.

4.1.1 Avlösning i hemmet

Anhöriga som vårdar närstående kan försumma sina egna behov och drabbas av utmattning samt fysisk och psykisk ohälsa. Vårdsituationen kan också kännas påfrestande då det kan vara svårt att upprätthålla ett socialt umgänge. Avlösningen i hemmet kan ge den anhörige möjligheten att genomföra egna aktiviteter utanför hemmet. Avlösningen kan även ges genom att den som vårdar är kvar hemma i bostaden medan hemtjänstpersonal är utanför hemmet med den som är i behov av omvårdnaden. Avlösning i hemmet kan ske både dag- och kvällstid samt helger. Avlösning i hemmet är avgiftsfri upp till 15 timmar per månad. Tid därutöver debiteras enligt gällande avgiftstaxa.

5. Hemvårdsbidrag

Hemvårdsbidrag är en ekonomisk ersättning och kan beviljas till personer över 65 år som vårdas av anhöriga.

I Botkyrka kommun beviljas hemvårdsbidrag till sökande som bedöms ha ett varaktigt behov av hjälp med sin personliga vård överstigande 30 timmar per månad. Utöver de 30 timmarna personlig omvårdnad kan hushållssysslor räknas med om personen inte delar hushåll med någon annan.

Utredningen ska visa att behovet inte kan tillgodoses genom hemtjänst eller på annat sätt. Med personlig vård menas omfattande hjälp med personlig hygien, på- och avklädning, förflyttningar, toalettbesök, dusch, hjälp med att matas samt tillsyn under stora delar av dygnet. Behovet av omvårdnad ska vara dagligen återkommande.

Hemvårdsbidraget är uppdelat i tre nivåer:

Nivå 1.	Ges till sökande som bedömts ha ett totalt hjälpbehov från 30-59 timmar/månad.
---------	--

- Nivå 2. Ges till sökande som bedömts ha ett totalt
hjälpbehov från 60-99 timmar/månad.
- Nivå 3. Ges till sökande som bedömts ha ett totalt
hjälpbehov överstigande 100 timmar/månad.

Hemvårdsbidrag kan kombineras med trygghetslarm men inte med andra hemtjänstinsatser. Avdrag görs på hemvårdsbidraget vid sjukhusvistelse.

Beslut om hemvårdsbidrag fattas enligt 11 kapitlet 4 § SoL. När en ansökan om insatser för personliga behov inkommer ska det dock i första hand alltid prövas om den enskilde har rätt till den begärda hjälpen enligt 11 kapitlet 1 § SoL. På så vis kan den enskilde vid ett avslag få beslutet överprövat i sak, vilket inte är möjligt om beslut om avslag fattas enligt 11 kapitlet 4 § SoL. Ett avslag på ansökan om hemvårdsbidrag kan vid en sådan prövning motiveras med att någon lagstadgad rätt till sådan insats inte finns enligt socialtjänstlagen och att behovet i stället kan tillgodoses genom hemtjänst (om det finns behov av det).

I beslutet ska det framgå att enligt beslut från vård- och omsorgsnämnden i Botkyrka kommun kan hemvårdsbidrag erbjudas som ett alternativ till vissa hemtjänstinsatser, efter en individuell prövning 11 kapitlet 4 § SoL. Vid avslag ska det också framgå att den enskilde efter en sådan prövning inte bedöms ha rätt till insatsen (se även JOs beslut den 9 maj 2003, dnr 2339-2002).

6. Särskild boendeform

I de fall behovet av vård, omsorg, säkerhet, tillsyn och trygghet inte kan tillgodoses med hemtjänstinsatser i den egna bostaden kan det vara aktuellt att bevilja särskilt boende permanent eller under en kortare period, så kallat korttidsboende. I särskilda boenden i form av vård- och omsorgsboende och korttidsboende ingår tillgång till att nå personal dygnet runt i grundtryggheten.

6.1 Korttidsplats

Korttidsplats kan vara ett viktigt stöd för sökande i ordinärt boende, antingen vid enstaka tillfälle eller i form av växelvård. En väl fungerande korttidsplats kan medföra att behovet av permanent plats i särskilt boende flyttas fram. För många av dem som vårdar en närstående kan möjligheten till avlastning genom korttidsplats underlätta möjligheterna för den enskilde att bo kvar i ordinärt boende. Korttidsplats kan också vara en lösning under tiden sökandens framtida omvårdnadsbehov utreds. Korttidsplats innebär en heldygnsomsorg där behoven av vård, omsorg, säkerhet, tillsyn och trygghet tillgodoses. Korttidsplats kan beviljas till den som uppfyller något av nedanstående kriterier:

- Den som vårdats inom slutenvården och som inte utan en tids återhämtning kan återgå till sitt ordinarie boende. Syftet är att undvika permanent placering i särskilt boende. Den enskilde kan till exempel vara medtagen efter en sjukhusvistelse och inte mottaglig för rehabilitering i dagsläget.
- Den som vårdas i hemmet och som med en tillfällig vistelse på ett korttidsboende kan bo kvar i sitt hem. Syftet är att den enskilde återhämtar sig och kan återgå till bostaden.
- Den som vårdas av en anhörig och där den som vårdar är i behov av avlastning. Syftet är att avlasta den som vårdar. Insatsen beviljas då som växelvård eller korttidsboende vid enstaka tillfälle.

I beslutet ska det framgå vad för form av korttidsplats det är och vilken omfattning. Beslutet är tidsbegränsat.

6.2 Vård- och omsorgsboende

På ett vård- och omsorgsboende tillgodoses den enskildes fysiska, psykiska, sociala, medicinska och kulturella behov. Möjlighet att vistas ute är en rättighet för alla. Den enskildes behov och önskemål av utevistelse och sociala aktiviteter ska beaktas. Det kan exempelvis innebära ledsagning eller följe vid promenader, aktiviteter etcetera.

Bedömningen av den sökandes behov av ett boende ska grunda sig på en helhetsbedömning där den enskildes behov av vård, omsorg, säkerhet, tillsyn och trygghet vägs samman med ålder sociala, medicinska, psykiska och existentiella behov.

Den sökande har rätt att välja vård- och omsorgsboende i mån av plats. Om sökanden inte är nöjd med det boende hen valt eller fått plats på, har hen rätt att tacka nej utan att förlora sin plats i kön. Sökanden har även rätt att byta vård- och omsorgsboende efter inflyttning, i mån av plats.

Bedömningskriterier:

- Omvårdnadsbehovet ska vara stort och varaktigt över hela dygnet och inte kunna tillgodoses med hemtjänst.
- Om inte behov av hjälp nattetid finns ska det ändå finnas ett stort behov av närhet till personal.
- Egna upplevelser av oro orsakad av ohälsa (fysisk, psykisk och social) som påverkar den sökandes förmåga att fungera i ordinärt boende.

6.3 Vård- och omsorgsboende för personer med demenssjukdom

På ett vård- och omsorgsboende tillgodoses den enskildes fysiska, psykiska, sociala, medicinska och kulturella behov. Möjlighet att vistas ute är en rättighet för alla. Den enskildes behov och önskemål av utevistelse och sociala aktiviteter ska beaktas. Det kan exempelvis innebära ledsagning eller följa vid promenader, aktiviteter etcetera.

Bedömningen av den sökandes behov av ett boende ska grunda sig på en helhetsbedömning där den enskildes behov av vård, omsorg, säkerhet, tillsyn och trygghet vägs samman med sociala, medicinska, psykiska och existentiella behov.

Bedömningskriterier:

- Demensdiagnos bör vara fastställd samt att det finns ett behov av vård- och omsorgsboende på grund av demensdiagnos.
- Omvårdnadsbehovet ska vara stort och varaktigt över hela dygnet och inte kunna tillgodoses med hemtjänst.
- Om inte behov av hjälp nattetid finns ska det ändå finnas ett stort behov av närhet till personal.
- Egna upplevelser av oro som påverkar den sökandes förmåga att fungera i ordinärt boende.

6.4 Servicehus

I de fall den sökandes vård- och omsorgsbehov inte kan tillgodoses i ordinärt boende trots insatser från hemtjänst, kan det vara aktuellt med ett särskilt boende med hemtjänst, så kallat servicehus. I ett servicehus är den enskilde mer självständig än i ett boende med tillsyn dygnet runt. Servicehus innebär en närhet till hemtjänstpersonal då de finns i samma byggnad och även tillgång till sjuksköterska.

Bedömningen av behovet av servicehus ska grunda sig på en helhetsbedömning av den sökandes omvårdnadsbehov, upplevelse av oro/otrygghet, ofrivillig ensamhet och känsla av social isolering, boendesituation samt allmänt hälsotillstånd. Vid oro/otrygghet ska behovet inte kunna dämpas av andra insatser. Enbart boendesituationen utgör inte grund för att bevilja servicehus.

Omvårdnadsbehovet ska inte vara så omfattande att behov bättre kan tillgodoses på ett vård- och omsorgsboende. Förutsättningar för att den enskilde ska kunna bo kvar i ett servicehus ska så långt det är möjligt skapas vid ett eventuellt utökat omvårdnadsbehov.

6.5 Behov av annan bostad

Rätten till insats i form av särskild boendeform grundar sig på den enskildes vård- och omsorgsbehov. Om den sökande behöver byta bostad av andra skäl än vård- och omsorgsbehov, till exempel att fastigheten saknar hiss eller att närmiljön är otillgänglig, ska handläggaren hänvisa till den allmänna bostadsmarknaden. Handläggaren ska också informera om möjlighet att söka bostadstillägg. I de fall det finns behov av bostadsanpassning förmedlas kontakt med kommunens handläggare av bostadsanpassningsbidrag.

6.6 Parboendegaranti

Av 11 kapitlet 3 § SoL framgår att för den som har beviljats eller beviljas vård- och omsorgsboende ingår det i skäliga levnadsförhållanden att kunna bo med sin make/maka eller sambo, oavsett om maken/makan eller sambon har behov av att bo i ett sådant boende. En förutsättning är att paret har bott varaktigt tillsammans eller att paret bodde varaktigt tillsammans innan den ena parten flyttade till ett vård- och omsorgsboende.

Det är den person som ansöker om vård- och omsorgsboende eller som tidigare beviljats insats i form av vård- och omsorgsboende som ansöker om att få bo tillsammans med sin make/maka eller sambo. Båda parter ska vara överens om att de vill fortsätta bo tillsammans och så långt det är möjligt vara införstådda med vad det innebär. Det är viktigt att klargöra hur situationen blir om den ena avlider samt att vård- och omsorgsboende även kan sökas av medboende om hens förhållanden förändras.

Har medboenden inte ansökt om och beviljats några insatser för egen räkning har hen inte rätt till några insatser i vård- och omsorgsboendet. Medboenden får klara sig på egen hand på samma sätt som gäller om hen skulle ha bott kvar i sitt ordinära boende. Har medboende behov av stöd- och serviceinsatser får hen ansöka om insatser på samma vis som vid ordinär boendeform. De insatser som beviljas utförs av den personal som finns i boendet och medför en avgift för den medboende.

Ingen dokumentation ska göras om medboende inte har beviljade insatser för egen del som utförs i boendet. Medboende utan egna insatser omfattas inte av avgiftsreglerna, men ska betala hyra om det finns ett hyresförhållande, det vill säga det måste ha ingåtts ett hyresavtal som parterna är överens om. Medboende betalar även en kostavgift.

Ansvaret för hälso- och sjukvård i särskilda boendeformer omfattar bara den som efter beslut av kommunen beviljats insatsen vård-och omsorgsboende.

7. Kommunens yttersta ansvar och ansvarsfördelning mellan folkbokföringskommun, bosättningskommun och vistelsekommun

7.1. Kommunens yttersta ansvar

Enligt 29 kapitlet 1 § SoL har kommunen det yttersta ansvaret för att den enskilde får det stöd och den hjälp som hen behöver. Detta ansvar innebär att kommunen tillfälligt ger nödvändig hjälp i avvaktan på insatser från annan huvudman som egentligen bär ansvaret för stödet.

7.2 Ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun

I 29 kapitlet SoL finns bestämmelser om kommunernas ansvar för insatser till den enskilde och om ansvarsfördelningen mellan bosättningskommunen och vistelsekommunen. Reglerna syftar till att förtydliga kommunernas ansvar och därmed skapa bättre förutsättningar för att undvika tvister och stärka den enskildes rättssäkerhet samt underlätta för den enskilde i kontakterna med kommuner. Den enskilde ska i de flesta fall inte behöva ha kontakt med flera kommuner i fråga om sina behov av insatser.

7.3 Bosättningskommun

Bosättningskommunen är ansvarig för den enskildes behov av insatser oavsett om hen vistas i kommunen eller inte. Bosättningskommunen kan begära hjälp av vistelsekommunen med utredning och verkställighet av beslut.

7.4 Folkbokföringskommun

Folkbokföringskommunens ansvar omfattar alla insatser enligt SoL som den enskilde kan ha behov av:

1. under kriminalvård i anstalt,
2. under vård på sjukhus eller i annan sjukvårdsinrättning på initiativ av någon annan än en kommun,
3. som aktualiseras inför avslutning av vård enligt 1 eller 2.

Den enskilde måste dock vara folkbokförd i landet för att ovanstående enligt 29 kapitlet 3 § SoL ska kunna tillämpas. Om den enskilde inte är det prövas frågan om ansvarig kommun på grund av reglerna om vistelsekommunens ansvar. Aktualiseras behovet inför frigivning/utskrivning bör folkbokföringskommunen inte vara skyldig att pröva annat stöd än det som

behövs under en övergångstid till dess att den enskilde får insatser från bosättningskommunen.

7.5 Vistelsekommun

Om det står klart att det finns en annan ansvarig kommun, till exempel vid tillfällig vistelse, så är vistelsekommunens ansvar begränsat till akuta situationer (29 kapitlet 4 § SoL). Detta kan exempelvis vara pengar till hemresa, logi eller pengar till mat.

7.6 Hemtjänst under tillfällig vistelse i annan kommun

Bosättningskommunen ansvarar för det stöd och den hjälp enligt SoL som den enskilde behöver även om hen tillfälligt vistas i en annan kommun.

Vistelsekommunen ska på begäran hjälpa till med den utredning som bosättningskommunen behöver för att kunna pröva den sökandes behov av insatser (29 kapitlet 5 § SoL). Den enskilde kan behöva helt eller delvis andra insatser i till exempel sommarstugan än i sitt ordinarie boende då insatser kan behöva anpassas till omgivningen och miljön där de ska utföras.

Vistelsekommunen ska verkställa ett beslut om bosättningskommunen begär det (29 kapitlet 5 § SoL). Bosättningskommunen ska ersätta vistelsekommunen för kostnader för att verkställa ett beslut som bosättningskommunen fattat (29 kapitlet 6 § SoL). Ersättningen betalas enligt bosättningskommunens ersättningsnivå för motsvarande insats. Beslutet ska vara tidsbegränsat.

Vid beslut om hemtjänst under tillfällig vistelse i annan kommun ska handläggaren verkställa beslutet i verksamhetssystemet samt meddela avgiftshandläggare.

7.7 Ansökan om boende eller andra insatser i annan kommun

Personer som önskar flytta till en annan kommun har i vissa fall rätt att få sin ansökan om insatser prövad i den kommunen i förväg. Förutsättningarna för en sådan ansökan regleras genom bestämmelser i 29 kapitlet 7 och 8 §§ SoL. En person som önskar flytta till en annan kommun, får ansöka om insatser i den kommunen om hen:

1. har ett varaktigt behov av omfattande vård- eller omsorgsinsatser till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom och därför inte kan bosätta sig i kommunen utan att beviljas de insatser som han eller hon behöver, eller
2. behöver flytta till en annan kommun på grund av våld eller andra övergrepp men inte kan göra det utan att beviljas de insatser som han eller hon behöver.

En ansökan enligt 29 kapitlet 7 § SoL ska behandlas som om den enskilde var bosatt i inflyttningskommunen. Det framgår av 29 kapitlet 8 § SoL. Är den sökandes behov tillgodosedda i bosättningskommunen, får hänsyn inte tas till den omständigheten när ansökan prövas. Bosättningskommunen är skyldig att på begäran bistå med den utredning som den andra kommunen behöver för att kunna pröva ansökan.

Om förhandsbedömning görs att den sökande tillhör någon av de ovanstående personkretsarna och bedöms vara i behov av sökt insats fattas beslut om bistånd enligt 11 kapitlet 1 § SoL med stöd av 29 kapitlet 7 § SoL.

8. Personer som är bosatta i annat land

8.1 Ansökan om särskilt boende från person boende i Norden

Den nordiska konventionen är antagen som lag i Sverige (Lag 1995:479 om nordisk konvention om socialt bistånd och sociala tjänster). Konventionen gäller alla personer som är bosatta i ett nordiskt land och också för alla nordiska medborgare oavsett bosättningsland. Syftet är att underlätta den fria rörligheten i Norden genom att förhindra att det uppstår luckor i den sociala tryggheten då en person flyttar från ett nordiskt land till ett annat (se även *Vägledande kommentar till den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster*, Tema Nord 1996:620, Nordiska ministerrådet).

8.2 Svenska medborgare bosatta utomlands

För svenska medborgare bosatta utomlands, som har ett omfattande behov av vård- och omsorgsinsatser, är inte 29 kapitlet 7 § SoL tillämplig.

Alla som vistas i Sverige omfattas av bestämmelsen om kommunens yttersta ansvar (4 kap. 1 § SoL). Det innebär att svenska medborgare kan ansöka om insatser när de åter är bosatta i Sverige.

För att kunna inleda utredning måste som regel nämnden träffa den sökande, om inte det inkommit underlag som styrker vård- och omsorgsbehovet och att detta är så uttömmande att det är fullt möjligt att fatta ett beslut.

8.3 Utländska medborgare med permanent uppehållstillstånd

Utländska medborgare med permanent uppehållstillstånd som är bosatta i Botkyrka kommun ska behandlas som svenska medborgare vad gäller insatser enligt 11 kapitlet § 1 SoL. Utländska medborgare som vistas här tillfälligt, det vill säga som turister eller besökande och utan avsikt att arbeta här, har vid en akut situation rätt till nödvändiga insatser tills personen i fråga kan resa hem.

8.4 EU/EES-medborgare

Den fria rörligheten inom EU möjliggör för EU/EES-medborgare att resa fritt mellan medlemsstaterna. En EU/EES-medborgare har rätt att vistas i Sverige upp till tre månader utan andra villkor än att personen ska ha ett giltigt pass eller nationellt id-kort. Reglerna gäller även för EU/EES-medborgares familjemedlemmar om de är medborgare i tredje land när de följer med eller ansluter sig till EU/EES-medborgaren i Sverige.

För att kunna vistas längre än tre månader i Sverige krävs att EU/EES-medborgaren har uppehållsrätt enligt 3 a kapitlet 3 § utlänningslagen, UtL. En EU/EES-medborgare kan dock enligt 8 kapitlet 9 § UtL avvisas från Sverige under de tre första månaderna efter inresa om denne visar sig utgöra en orimlig belastning för biståndssystemet enligt SoL.

En EU/EES-medborgare kan ha rätt till uppehållsrätt i mer än tre månader om personen:

1. är arbetstagare eller egen företagare i Sverige,
2. har kommit till Sverige för att söka arbete och har en verklig möjlighet att få en anställning,
3. är inskriven som studerande vid en erkänd utbildningsanstalt i Sverige och enligt en försäkran om detta har tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning och har en heltäckande sjukförsäkring för sig och familjemedlemmarna som gäller i Sverige, eller
4. har tillräckliga tillgångar för sin försörjning och har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige (3 a kapitlet 3 § UtL).

Den person som har uppehållsrätt i Sverige ska juridiskt sett likabehandlas med svenska medborgare, bland annat vid ansökan om insatser. Personen har dock inte per automatik rätt till insatser utan det innebär att en vanlig prövning ska göras. Det måste i varje enskilt fall göras en bedömning huruvida en sökande EU/EES-medborgare har uppehållsrätt eller inte samt vilka insatser personen därmed kan ha rätt till.

För EU/EES medborgare som inte uppfyller villkoren för uppehållsrätt gäller som huvudregel att de undantas från rätten till insatser under de tre första månaderna. För alla som vistas i kommunen gäller dock socialtjänstens yttersta ansvar enligt 29 kapitlet 1 § SoL. Personer som vistas tillfälligt i en kommun har som huvudregel bara rätt till insats för att avhjälpa en akut nödsituation som inte går att lösa på annat sätt. Rätten till insats för att avvärja en nödsituation kan i många fall begränsas till enstaka ekonomiskt bistånd för mat, logi, eller reskostnader för att kunna ta sig tillbaka till det land som EU/EES medborgaren kommit ifrån.

Se Socialstyrelsens ”Vägledning för socialtjänsten i arbetet med EU/EES medborgare” för mer information.

8.5 Personer som inte är EU-medborgare

Migrationsverket har det övergripande ansvaret för mottagande av asylsökande. Lag 1994:137 om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) innehåller bestämmelser om bistånd till asylsökande. Enligt LMA har asylsökande rätt till ett specifikt stöd bestående av logi och ekonomisk ersättning. En person som erhåller detta stöd har inte rätt till insatser för personliga behov enligt 11 kapitlet 1 § SoL eller insatser för ekonomiska behov enligt 12 kapitlet 1 § SoL för sådana förmåner som motsvarar biståndet enligt LMA.

En ansökan om insatser för personliga behov enligt 11 kapitlet 1 § SoL om hjälp i hemmet ska dock alltid prövas utifrån de individuella förhållandena och får inte avslås enbart med hänvisning till att permanent uppehållstillstånd saknas. För det fall ansökan om hemtjänst avslås med hänvisning till att det är Migrationsverket som ansvarar måste det även göras en prövning enligt 29 kapitlet 1 § SoL utifrån kommunens yttersta ansvar.

8.6 Särskilt boende för finska krigsinvalider

För finska krigsinvalider finns särskilt avtal som innebär att det finska Statskontoret ersätter svenska kommuners kostnader för de krigsinvalider som bor i särskilt boende enligt beslut jämlikt socialtjänstlagen. Den enskilde krigsinvaliden ska inte debiteras någon avgift för kost, hyra eller vård. Kommunen erhåller betalning efter beslut av det finska Statskontoret som utfärdar en betalningsförbindelse. Det är krigsinvaliden som ansöker om ersättning för det särskilda boendet från Statskontoret i Finland.

Vid ansökan om betalningsförbindelse för särskilt boende till Statskontoret i Finland ska alltid läkarutlåtande eller vårdhistorik från sjukhus eller rehabiliteringsinrättning bifogas. Kommunens beslut om särskilt boende enligt 11 kapitlet 1 § SoL ska bifogas. Se *Svenska Kommunförbundets cirkulär 2001:86*, Sveriges Kommuner och Regioners hemsida.

9. Underrättelseskyldighet vid felaktiga uppgifter i folkbokföringen

En särskild underrättelseskyldighet gäller för myndigheter angående uppgifter om felaktig folkbokföring enligt 32 c § folkbokföringslagen (FoL) sedan den 18 juni 2021. Enligt 32 c § folkbokföringslagen har myndigheter skyldighet att

underrätta Skatteverket om fel i folkbokföringen som upptäcks i verksamheten. Med myndigheter avses statliga myndigheter, kommuner och regioner.

Av 32 c § folkbokföringslagen framgår att en myndighet ska underrätta Skatteverket om det kan antas att en uppgift i folkbokföringen om en person som är eller har varit folkbokförd är oriktig eller ofullständig.

9.1 Underrättelseskyldigheten är sekretessbrytande

Underrättelseskyldigheten i 32 c § folkbokföringslagen innebär att sekretessen bryts enligt 10 kapitlet 28 § offentlighets- och sekretesslagen (OSL). Uppgifter som omfattas av underrättelseskyldigheten kan därmed lämnas till Skatteverket utan hinder av sekretess. Skyldigheten inbegriper att underrätta Skatteverket om vilken uppgift i folkbokföringen som kan antas vara oriktig eller ofullständig. Underrättelseskyldigheten gäller alla uppgifter i folkbokföringen som anges i 2 kap. 3 § första stycket:

1. Personnummer
2. Namn
3. Födelseid
4. Födelsehemort
5. Födelseort
6. Adress
7. Folkbokföringsfastighet, lägenhetsnummer, folkbokföringsort, distrikt och folkbokföring under särskild rubrik
8. Medborgarskap
9. Civilstånd
10. Make, föräldrar, vårdnadshavare och annan person som den registrerade har samband med inom folkbokföringen
11. Samband enligt 10 som är grundat på adoption
12. Inflyttning från utlandet
13. Avregistrering enligt 19 - 22 §§ folkbokföringslagen (1991:481)
14. Anmälan enligt 5 kap. 2 § vallagen (2005:837)
15. Gravsättning
16. Personnummer som personen tilldelats i ett annat nordiskt land
17. Uppehållsrätt för en person som är folkbokförd.

Regeringen skriver i förarbetena att skyldigheten kommer att omfatta både den situationen då den underrättande myndigheten uppmärksammat att uppgifterna om en folkbokförd person förefaller vara fel och dessutom har kunskap om vad som kan utgöra den korrekta uppgiften och då en aktör har uppmärksammat att en uppgift förefaller vara fel, utan att känna till den korrekta uppgiften (se prop. 2020/21:160 s. 35).

9.2 Låg tröskel för underrättelseskyldighet

För myndigheter som är uppgiftslämnare räcker det att rapportera vad som ”antas” vara fel med de aktuella uppgifterna, det vill säga ett tämligen lågt sannolikhetskrav för att underrättelseskyldigheten ska inträda. Det måste dock finnas viss grund för att uppgifterna i folkbokföringen är felaktiga. Det är inte meningen att underrättande myndighet ska göra någon egen utredning gällande de förhållanden som är av betydelse för vilka uppgifter som ska registreras i folkbokföringen, utan endast underrätta Skatteverket på fall där det kan finnas anledning för denna myndighet att agera (se prop. 2020/21:160 s. 35).

9.3 Ingen underrättelse om särskilda skäl talar emot det

En underrättelse behöver inte lämnas om särskilda skäl talar emot det (32 c § andra stycket folkbokföringslagen). Exempel som omnämns i förarbetena är bland annat att den enskilde befinner sig under särskilt utsatta förhållanden och konsekvenserna för den enskilde av en underrättelse kan bli väldigt allvarliga, om det finns vetskap om att en annan myndighet redan skickat in en underrättelse eller om det är uppenbart att den adress en person har är tillfällig eller av annat skäl inte ska registreras (se prop. 2020/21:160 s. 36 f. och s. 101).

Uppgifter som omfattas av statistiksekretess (24 kapitlet 8 § OSL) och Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet är undantagna från underrättelseskyldigheten.

9.4 Underrätta Skatteverket

Skatteverket har tagit fram en e-tjänst för myndigheter och en särskild blankett, SKV 7875, som finns på Skatteverkets hemsida, samt instruktioner och utbildningsfilm.